

נדה ו

הרואה דם אינה מקולקלת למנינה

הסדרי טהרה (סי' קצא סק"ב) פירש משום חשש ביטול פריה ורביה, והוכיח כן מלעיל ג', אבל צ"ע לשאר הלשונות של הגמ' לעיל. ורע"א בשו"ת (סי' סב) כתב דהא דהחמירו טפי בטהרות מבעלה הוא דלגבי טהרות סגי שהדם עצמו טמא, ואילו לגבי בעלה אינה טמאה מדאורייתא אלא בהרגשה. ועי"ל דהחמירו דוקא לגבי תרומה וקדשים, אבל בעלה הוא חולין.

ואינה מטמאה בועלה למפרע

תוס' הרא"ש (ה' ד"ה מה) פירש משום שלא שכיח, והרשב"א (ג' ד"ה והלל) כתב שהוא משום ביטול פריה ורביה. והזכר יצחק (סי' נה) ביאר דטומאת בועל נדה הוא תולדה מאיסור נדה ולא מטומאתה, וכיון שלא אסרו אותה על בעלה, ממילא ליכא לטומאת בועל נדה.

נגעה בחולין, והחולין נגעו בטהרות

רע"א (ד"ה ביסוד) הסתפק בזה, והוכיח מכלי חרס דמטמא, אבל כתב דמפשטא דמלתא משמע שהחולין טהורין לגמרי, ואינו מטמאין קדשים. וצ"ב אמאי לא הוכיח ממשכבות ומושבות, וי"ל למשי"כ בחי' רא"ל מאלין ח"ב סי' ע' דטומאתם אינו מדין קבלת טומאה מן הזב, אלא הוא טומאה עצמית, וא"כ אף דחולין אינו מקבל טומאה לגבי קדשים, אבל הכא דהוי טומאה עצמה, י"ל דין טומאה לגבי קודש.

וצ"ב מה הסתפק רע"א, הלא מוכח כן מכלי חרס. ומשמע מדבריו שיש לחלק בין אוכלין ובין כלי, וכ"כ החזו"א (סי' צז סק"ו) דמקושת הגמ' דמטמאה אוכלין ומשקין מאי לאו בין דקודש בין בתרומה, משמע דאינה מטמאה חולין כל עיקר, אבל נשאר בצ"ע בטעם הדבר, ובזכר יצחק (סי' נה) כתב שבכלים אין דין טומאה בעצם, ורק לטמא אחרים, אבל בתוס' (ג' ד"ה מודה) מבוי שגם אם נגעה באדם שייך טומאת מעת לעת, אף ששייך טומאה בעצמו, ובע"כ שהוא טמא לגבי זה שיכול לטמא טהרות.

מעת לעת שבנדה עושה משכב ומושב

בפשטות היינו דוקא באשה הטמאה למפרע, אבל הרמב"ם בפה"מ כתב אפי' היכא דהאשה עצמה דיה שעתה [כמו יש לה וסת], אפי' מטמאה משכב מעת לעת, והוא פלא, כמשה"ק המהר"ץ חיות. ובמי נפתוח סי' מד פרפר ח' ביאר דהרמב"ם לא קאי על אשה שיש לה וסת, אלא בכל הנשים אליבא דשמאי, דאפי' החמיר בטומאת משכב ומושב.

חומרת כתמים מראייה בעלמא

כתמים חמירי טפי מראייה בעלמא, דהא מקולקלת למנינה ומטמאה את בועלה. ועוד נפ"מ דבכתם מטמאה עד בדיקת החלוק, אפי' ביותר מעת לעת [כמש"כ הרמב"ם פ"ג מטמאי מו"מ ה"ז, וכתב רע"א שם שנלמד כן מלשון הברייתא כאן]. ובטעם הדבר, רע"א (בד"ה לא נצרכה) כתב שהוא משום שבכתם יבש צריכים להחמיר בזה, לכן חז"ל לא חילקו בין לח ליבש, וכמש"כ התוס' לעיל (ג' ד"ה ושרצים), אלא דהתוס' כתבו כן אליבא דשמאי, ומשמע בתוס' דאליבא דהלל אצ"ל כן, ורע"א העיר דלכאורייתא גם אליבא דהלל צריך לומר כן.

אבל רש"י (ה' ד"ה דמחמיר, ו' ד"ה ואינה) מבוי שחלוקים בעיקר הדין, דבכתם לא ידעינן אימתי נפיק מינה. ומבוי יותר בכס"מ (פ"ג מטמאי מו"מ ה"ז) בשם הר"י קורקוס, וז"ל, דאילו רואה עתה אין טעם להחמיר עליה למפרע ביותר ממעת לעת אמנם כתם שאינה יודעת מתי יצא דם זה מגופה יש להחמיר ולומר דסמוך לפקידה יצא. וביאה"ד דהא דאמרין דיה שעתה הוא דכיון שלא ראתה עד

עכשיו, מהיכתי תיתי לחוש שהיה מקודם, שהרי ראתה דוקא עכשיו, משא"כ בכתם אין שום הוכחה מזה שראתה עכשיו, שהרי יתכן שהיה בה מקודם לכן, אלא שלא הורידה הבגד כדי לבדוק.

ב] ובפשטות טומאת כתמים היא גם לגבי חולין, וכ"כ רע"א כאן משום כתם יבש [שיצאה מחזקתה מעיקר הדין], אבל הגר"ז (סי' קפג מהדו"ב) כתב דלחולין אינו מטמא למפרע אלא מכאן ולהבא, דאכתי חשיב שיש לה חזקת טהרה למפרע לגבי חולין.

ג] מקולקלת למנינה, מבו' ברש"י דאילו ידעינן מתי ראתה, היתה נחשב כדין ראיית נדות או זיבות לכל דינים, וצ"ע דהלא הוי מדרבנן בעלמא, וצ"ל דאה"נ, וכוונת רש"י דלגבי מילי דרבנן יש בו דין ראייה לכל דבר.

והתוס' (ד"ה ואינה) הק' דפשיטא דאינה מונה אלא לראייתה, שהרי אין להקל משום חשש שראתה לפני היום, ותימצו דכוונת הגמ' דמיירי אח"כ ראייה גמורה, וסד"א שמתחיל המנין מן הכתם, וקמ"ל דאינה מונה אלא משעה שראתה ממש, ולא מקודם לכן, דאולי הדם לא הגיע מגופה. והערוך לנר (בד"ה בא"ד) הק' דאמאי הוצרך להאי טעמא, ולא בפשוטו דכתמים דרבנן, ואיך תסמוך ע"ז לגבי טבילה דאוי של ראייה גמורה אח"כ.

לית בי' דררא דטומאה דאו'

רש"י פירש שהוא גזירה בעלמא, אבל התוס' (סד"ה אבל) כתבו דאף שרגילות הוא שנעקר הדם לפני ראייתה, אכתי חשיב כאין בו דררת טומאה כיון שלא היה ספק בזמן שעסוקה בטהרות. והרמב"ן (ד"ה הא דאקשינן) כתב בזה"ל, דכל שהוא חששא בעלמא למפרע לאו דררא היא כלל אלא כענין קנסא משום דלא בדקה הפסידוה למפרע עונה.

יחיד במקום רבים במילי דרבנן

כדאי ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק – הרשב"א בשו"ת (ח"א סי' רנג) הוכיח מכאן דבמילי דרבנן סמכינן איחיד נגד רבים היכא דאיכא שעת הדחק והפסד מרובה, והחידוד הלכות (ד"ה והוינן) הק' דהכא שאני שהוא יותר קל משאר מילי דרבנן, כמש"כ התוס' להלן (ז. ד"ה הנח) כיון שאין ספק בזמן שעסוקה בטהרות.

חולין על טהרת הקודש

א] נח' הראשונים אליבא לל"ק בדין חולין ע"ט הקודש, דדעת התוס' (ו. ד"ה אבל) דטמא, והרמב"ן (ו. ד"ה הא) הק' דאמאי נדחקו דחבריא מדכן בגליל אולי יבנה בהמ"ק, ואמאי לא תירצו בחולין ע"ט הקודש, ומזה הוכיח דדוקא במקדש ממש גזרו. והרשב"א (ו. ד"ה הא) דחה שבזמן שאין קודש, גם אין חולין ע"ט הקודש, ולהכי מפרש שזהו תירוץ הגמ', דחבריא מדכן בגליל שעדיין היו מכינים עצמם לקודש, ולעולם מיירי בחולין ע"ט הקודש.

ב] לל"ב כו"ע מודו דחולין על טהרת הקודש הוי כקודש, ויש בו טומאת מעל"ע שבנדה. והמהרש"א בח"א (ד"ה קבלה) כתב שלפ"ז מתיישב קושית התוס' בר"ה (יא.) אמאי צחקה שרה, הרי כבר חזר לה אורח כנשים דמה"ט לא אכלו הלחם שנטמאת משום שפירסה נדה, ותיירץ דלעולם צחקה קודם שראתה, אלא כיון שידעו שתטמא בתוך מעל"ע, והרי אאע"ה אוכל חולין על טהרת הקודש, ממילא שייך בה טומאת מעל"ע. והערוך לנר (בד"ה בחולין) הוסיף דמה"ט אמרו דאאע"ה אוכל חולין בטהרה, ואף דאורחים בעלמא אין מקפידים ע"ז, אבל אאע"ה ידע שהם מלאכים, אלא שהגיש להם אוכל כמנהג המדינה, והם אכלו כמנהג אברהם, ולהכי כיון שיאותו יום' פירסה שרה נדה [אח"כ], להכי מנהג אאע"ה היה לא לאכול, וגם הם לא אכלו.

בדיקה שלא מתקנת חכמים

החת"ס (שו"ת יו"ד סי' קפז) הוכיח מסוגין כנגד דעת המהר"ם ריש מכילתין דבעינן דוקא בדיקה מתקנת חכמים, שהרי האי בדיקה לא היתה מתקנת חכמים ואפ"ה ממעטת, וביאר החת"ס דמש"כ רש"י דבעינן דוקא בדיקת שחרית וערבית, זהו לאפוקי 'סתם' בדיקה, אבל בדיקה לשם טהרות שפיר מהני.